

Ob polletju ...

Se nekaj dni in znova se bodo odprla šolska vrata. Mladina je letos imela resda lepe zimske počitnice, saj je vsepovsod dovolj snega za zimsko veselje. In prav v teh dneh, ko so otroci samo-pod našim, domačim okriljem, je čas, da navežemo nekaj misli o vzgoji v družini in v šoli.

O pomembnosti vzgoje v družini je že nešteto bilo govora, kljub temu pa najbrž nikoli ni odveč o tem vedno znova pisati. Vzgoja pač sodi k najodgovornejšim dejavnostim človeka. Največji misleci človeštva so soglasni, da je vzgoja najtežja in najbolj zapletena dejavnost, katero izvaja človek. Marsikdo ob treh splošnih ugotovitvah zmaje z glavo in se vprašuje, kaj je pač tako težavna. V odgovor pa bi zadostoval samo skromen pogled na neštete žrtve nepravilne vzgoje.

Najhuje pri vzgoji je to, da povzročene vzgojne napake odkrijemo običajno šele takrat, ko jih ne moremo več ali pa le s težavo še zmoremo popraviti. In še to: škoda, ki smo jo napravili otroku, navsezadnje ni škoda posrednika, temveč celotne družbe.

Na doraščajočega otroka vpliva poleg šole nešteto drugih vzgojnih činiteljev, kot so: družbeno okolje, film, knjige, cesta ipd. Najvplivnejši činitelj, ki v celoti odloča o družbeni vlogi človeka, je pač družina.

Sola sama nikoli ni bila niti ne more postati edinstven vzgojni in izobraževalni činitelj pri oblikovanju človeka. Zdravega, dobrega in vrednega človeka vzgoji celotna družba in prav zato je potrebna po smotrnejšem povezovanju široke družbe z vzgojnimi in učnimi zavodi več kot utemeljena. Sola izpolnjuje le del nje pripadajočih nalog za vzgojo in izobrazbo. Smoter vzgoje in izobrazbe bo mogoče doseči le z akcijo vseh socialističnih sil družbenega okolja šole.

In če bomo znali šolo podpreti v njenih prizadevanjih ter s pravilno domačo vzgojo že predšolskega otroka voditi po pravi poti, potem je prav v teh prizadevanjih dosežena enotna družinska in družbena vzgoja in smeri oblikovanja socialistične družbene zavesti.

ALI ZAOSTAJAMO ZA ŽIVLJENJSKO STVARNOSTJO?

- Ob temeljitem pregledu osnutkov občinskih statutow celjskega okraja je v večini komun močno opazna ten-
- denca, da so se v osnutkih zadovoljili z enim ali s dvemi
- členi o kulturi in na ta način so nastale hudo opazne raz-
- like vrednotenja pomembnosti posameznih družbenih
- področij. Enako važna pa je ugotovitev, da razen v enem
- primeru ni nikjer govora o načinu financiranja kulturne
- dejavnosti.

Predvsem je vredno, da se zamislimo o pavšalnih, kratkih določilih s področja kulture, ki torej kažejo, da med posameznimi komunami ni nobenih razlik, ali da nimajo svojih specifičnosti. Jasno pa je, da ima vsako zaključeno območje nekaj svojega pa najsi bo to na gospodarskem, socialnem, kulturnem ali drugem področju. Takšen pavšalni, ne-ljub odnos do kulture odreka kulturi in njeni dejavnosti pravo mesto v celotni rasti in prav tako njen odločilni vpliv na sedanost in bodočnost. V glavnem prevladuje mnenje, da je občina tista, ki skrbi za kulturo in ji daje sredstva, jo torej podpira, medtem ko le redke gospodarske organizacije čutijo, da bi z določenimi sredstvi ustvarili skupni sklad za kulturo.

Vse kaže, da nihče ne pravi vedeti, kdo naj bi bil odgovoren za financiranje te prepotrebne veje življenja. In ker ni moč najti skupnega jezika, se poraja nekakšen čuden, nerazjasnjen odnos med občinskimi in družbenimi organi do kulturne stvarnosti. Žrtve tega odnosa pa je kulturna dejavnost.

Najraje se bremena prelagajo na formalno odgovornost, češ, da bodo že neke poiskali sredstva. Nihče pa ni obvezan, koliko in kdaj naj jih da. Pri vsem tem pa je v današnjem kulturnem

»Hvalnica prvi svetovni vojni« je iz Smrekarjevega cikla »Zrcalo sveta«. Ta mojstrovina je porojen iz večnega strahu, ki diva v siehernem pred strahotami vojne. Njen pomen in njena grozljiva zgovornost sta pa še vse večja z nenehnim razvojem tehnike.

Ob razstavi del Hinka Smrekarja v Celju

● Te dni nam celjski likovni salon nudi v ogled čudovito in edinstveno razstavo del prvega slovenskega karikaturista, žgočega likovnega satirika, ki je z do takrat nesluteno likovno kritiko posegel v družbeno in kulturno življenje Slovencev. Njegova motivika in tehnika sta nekaj čisto svojega. Ne vprašujmo se, zakaj ne srečujemo v njegovih de-

lih lepote: — vsebina — pripovednost njegovih perorisov je v svoji neobičajnosti polna silne izpovedne stvariteljske moči.

● Dejali bi lahko, da Smrekarju ni moglo izbeči nič smešnega. Vse, kar je kazalo svojo bolelost ali nadutost kot narodovo veličino, je Smrekar duhovito osmešil. Stal je sredi življenja kot v areni in bical s svojim peresom politične veljake, slovenske umetnike, svetovne politične dogodke in preprosto vraževnost ljudi. Toda ne le to! V njegovih delih se prav z realistično potenco zaikri boleče, trpko življenje našega rodu. In kot da je v teh hipih občutil tudi samega sebe, so ta dela brez posmeha, brez žgoče satire; čeprav polna obtožb. Majhen, ponižan in teptan je ta njegov človek in zazdi se ti, da je umetnik v teh delih najtesneje zaživel s svojim narodom.

● Smrekarjev umetniški vrh pa je nedvomno v njegovih nedosegljivih karikaturah. V delih »Maškarada slovenskih literatov« in »Maškarada slovenskih upodabljalov« umetnikov« se nam kot na galeriji vrstijo vrline in napake naših umetnikov.

● Krepko, duhovito karikatur »Boj za proletarce« obračuna na jeked način z izkoriščevalskim

Še enkrat:

»Kultura mora postati fast vsakogar; njegova osnovna duševna potreba — znanstvena etičnih norm nove, socialistične družbe. Pot k temu cilju pa je tesno vezana na celotno družbeno življenje, na vse tiste težave v razvoju in drobne napake, ki nastajajo pri veliki preobrazbi družbe — to je pri rasti osebnih zavesti poedincev kot predpogoju dobrega, zdravega kolektiva. Prvi pogoj je naša družba ustvarila. Kultura je dandanes dostopna vsakomur (fizično), nikakor pa ne smemo trditi, da je naša kultura postala že potreba vsakogar! Prav tako pa bi bilo premišljevanja vredno, če je današnja kultura (v smislu umetnosti) po svoji razumevnosti dostopna zmogljivosti poedincev za sprejemanje kulturnih vrednot.

Nedvomno ni odveč, če si polže ogledamo politiko kulturno-umetniških ustanov in poizkusimo vsaj približno nakazati napake v dosedanjem delu in prednosti, ki jih prinaša nov način finansiranja.

Prerez skozi prakso delovanja gledališč nam kaže, da je žal tovrstna kultura še vedno le bolj domena izbrancev. In kje tičijo vzroki? Najbrž v preozkem krogu izbire kulturnih dobrin za kulturnega potrošnika. Ni pa ta vzrok edin. Vendar pa je zelo odločujoč. Premalo se je povprašalo za mnenje potrošnika in nič čuda ni, če ta ustaljeni način več razkorak med gledalci in

mesijanstvom zlagane meščanske družbe.

● Neusmiljenost kapitalističnega izžemanja in izkoriščanja je nujno vodilo ljudi k primitivnemu pojmovanju lepšega v preteklosti in s tem v zvezi k verovanju v ljudsko izročilo o mističnih dogajanjih. Tako je tudi v tej tematiki, ki naj pomeni protiutež tegobam življenja, zaživel Smrekar in izražal med obema vojnama razklanemu, bodočnosti opanememu človeku, njegovo intimno, čeprav temno preteklost.

● Če ocenjujemo Smrekarja in njegov pomen, potem ga postavljamo ob Cankarja. Rodila sta se v času, ko je bilo potreba toliko iskrenosti, smelosti in kritičnosti in njuno delo je za politično in kulturno življenje Slovencev neprecenljivo. Nikjer nista klonila. Neizprosno sta vodila svoj osebnostni, umetniški in narodnostni boj.

● Tudi samemu sebi ni prizanašal. Njegova izredno odlična avtokarikatura ima namreč sočasno krepko poduk vsem tistim, ki so ga zaradi jedkosti in satirične žolčnosti sovražili. S tem, da se je upodobil z angelskim perotim, je najbolje izpovedal vsem, da je navsezadnje še dovolj blag do njihovih napak.

Najdelavnejša sekcija

Na nedavnem občnem zboru DPD Svobode v Rečici ob Savinji so prav posebej pohvalili izredno delavno dramsko sekcijo, ki je v letošnji sezoni resnično da vodilna v kulturno zabavnem življenju kraja. Se posebej pa je ta pohvala izrečena zato, ker so dokazala, da se kljub pomanjkanjem prostora da z dobro voljo vse doseči.

Doslej so uprizorili igro »Postržke«, samostojno pripravili celotni program proslave za krajevni praznik, pred nedavnim pa igrali Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja«. Ti uspehi so jim dali tudi poleta in tako so sklenili, da se bodo letos prvič udeležili sektorske revije in pomerili svoje igralske sposobnosti z drugimi. Za revijo, ki bo konec februarja v Letušu, že prav pridno vadijo komedijo Dobričana »Skupno stanovanje«. Ker pa vadija kar dve skupini, in sicer druga Jurčičeva »Desetega brata«, menijo, da naj kvaliteta uprizoritvev odloča, s katerim delom bodo tekmovali.

Ni pa dramska sekcija edina. Zelo lepe uspehe je v letošnji sezoni dosegla tudi knjižnica, ki je uspela razširiti krog svojih bralcev.

Članstvo Svobode pa je vodilo pri manjših popravilih kulturnega doma in prepričani so, da bodo skupno z ostalimi organiza-

cijami kaj kmalu tudi našli rešitev za klubske prostore, ki bi prav v zimskih dneh lahko čudovito zaživele.

R. B.

Seminar za mladinske voditelje

Občinski komite Ljudske mladine Slovenije v Mozirju je pred dnevi organiziral v Logarski dolini dvodnevni seminar za člane občinskega komiteja LMS in predsednike mladinskih aktivov v mozijski občini. Na seminarju so obravnavali aktualne družbeno-politične probleme komun. Poseben poudarek so dali razpravi o družbenem planu in proračunu občine za letošnje leto in osnutku občinskega statuta. Na seminarju so govorili tudi o idejno-političnem delu z mladino in o metodah dela v mladinskih aktivih. Seminar je bil namenjen zboljšanju dela mladinskih aktivov in boljsem poznavanju problemov komun.

-r-

KULTURA v luči dinarja

igralci. Posledica razkoraka pa so večne tožbe gledališčnikov o slabem obisku, slabem finančnem efektu ipd.

Z novim načinom financiranja, ko bodo gledališča sklepala po-

Naš komentar

godbe za vsako predstavo posebej, pa bo načelo kulturnih potreb in hotelj široke družbe stopilo v veljavo in bo krepko poseglo v našo repertoarno politiko. Kulturno-umetniške ustanove bodo torej posegle po lažjih —

dostopnejših delih, ki bodo vzgajala kulturnega potrošnika, vnesla bodo v svoj repertoar tudi več kulturne zabave in prav s to široko vzgojno dejavnostjo bodo opravila drugi pogoj (da bo kulturni potrošnik začutil potrebo po kulturi. Torej ni način financiranja instrument, ki bi kulturo zgolj komercializiral, daje ji le širšo družbeno pomembnost. Prav s tem pa dobiva kultura tudi svoje časovno pogojeno mesto in vlogo ter se kot družbena nadstavba vključuje v osnovne zakonitosti ekonomike: ponudbe in povpraševanja.

-ž-

Šolstvo v konjiški občini se bori s težavami

Na območju konjiške občine deluje 15 osnovnih šol s 3.200 šolobveznimi otroci. Večina šol pa ima premalo prostorov in tako sta le dve (v Tepanju in Spitaliču), kjer imajo pouk le v eni izmen. Večina šol ima dvoizmenični pouk, dočim je v Zrečah ta problem najbolj pereč, kajti troizmenični pouk ni le za prosvetne kader težak, temveč tudi ne more nuditi tiste kvalitete, kot jo pričakujemo. Kaže, da bodo v letošnjem letu vsaj delno odpravili te nevedčnosti, saj bodo slednji predali novo šolsko poslopje svojemu namenu. Razširili pa bodo tudi šolo v Ločah za dve učilnici in tako bo le-ta lahko sprejela v celoti učence nižjih razredov iz Jerneja in Žič.

Tudi v konjiški občini ugotavljajo, da nimajo najboljšega kvalifikacijskega sestava na šolah, saj jim primanjkuje dokaznih števil predmetnih učiteljev za pouk v višjih razredih osnovne šole.

Čangalović-Don Kihot bo gostoval v Celju

Na sredi koncertne sezone bodo imeli koncertni poslušalci v Mariboru in Celju priliko prisostvovati izrednemu umetniškemu dogodku: naš znameniti basist, prvak beograjske opere MIROSLAV ČANGALOVIĆ bo gostoval

val z dvema koncertoma v Mariboru (v torek, 5. februarja) in v Celju (v sredo, 6. februarja).

MIROSLAV ČANGALOVIĆ je na pobudo Koncertne direktcije Slovenije dobil v svojem gostem koledarju gostovanj nekaj dni časa, da pride v Slovenijo. Povabil se je odzval s tem, da bo v Mariboru in Celju s pianistom DUŠANOM TRBOJEVIČEM izvedel večer pesmi in arij. Spored sestavljajo stare italijanske arije, arije iz Mozartove Figarove svatbe in Gounodovega Fausta ter scena Don Kihotove smrti iz Massenetove opere Don Kihot. Razen tega bo MIROSLAV ČANGALOVIĆ pel nekaj pesmi iz svojega obširnega repertoarja: Schuberta, Schumanna, jugoslovanskih in ruskih skladateljev.

Odveč bi bilo ponavljati, kakšen mojster je MIROSLAV ČANGALOVIĆ: s svojimi opernimi kreacijami, z Borisom Gudinovim, s Knežom Igorjem, posebej pa še z Don Kihotom je zaslovel po vsej Evropi, od Londona in Edinburga do Moskve in Leningrada. Prav z Don Kihotom je v letošnji sezoni doživel nedeljena priznanja v največjih evropskih opernih hišah; njegov uspeh je z njim delil naš Ladko Korošec v vlogi Kihotovega oprode Sanča Panse. Nič manj uspešen interpret ruskega pevskega repertoarja je MIROSLAV ČANGALOVIĆ v delih Musorgskega, Borodina in Glinka. Posebej opozarjamo na izvedbo treh pesmi Musorgskega (Kozel, Pesem o bolhi, Seminarist), ki jih bo ČANGALOVIĆ pel na svojih koncertih v Mariboru in Celju.

S knjigo med občane

V Šmarski občini je bilo precej vaških knjižnic, ki so živovarile, ker posamezna prosvetna društva niso nikoli imela dovolj sredstev za nabavljanje novih knjig. Že pred leti so pri občinski zvezi Svobode in prosvetnih društev pričeli razmišljati, kako bi s skromnimi sredstvi vendar knjižnice zaživele. Uspeh ni izostal. Pred časom so v Bistrici ob Sotli odprli šmarsko potujočo knjižnico.

Skupina pionirjev je izvedla ljubeč program utrnikov iz del najvidnejših slovenskih književ-

nikov. Predsednica okrajnega sveta za knjižništvo Marica Zorkova je posebno zahvalo izrekla Ljudmili Jan, ki je z izredno sebo prizadevanostjo pripomogla k uveljavitvi prve šmarske potujoče knjižne zaloge, tako da bodo občani lahko prebrali vedno nova dela. Pravkar so nabavili še 550 novih knjig. V šmarski občini bosta trenutno delovali dve veliki knjižnici: v Rogaški Slatini in v Bistrici ob Sotli, nedvomno pa bo potrebno sčasoma misliti na posebno osredno knjižnico, ki bo samostojno delovala za vse območje. S knjigo je potrebno med občane, kajti to je izobraževalno sredstvo, ki seže lahko v zadnji dom in najbolj oddaljenem predelu občine.